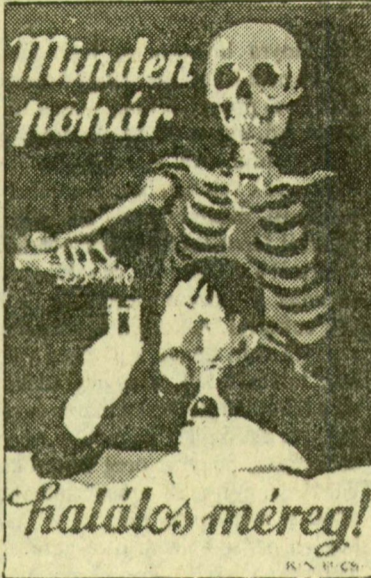

MINDEN SZESZSÍTAL
VÉGMOMLÁSÁVA VISZ!

Minden pohár
halálos mérreg!

Alkohol és Prostitúció

CSORBA GYŐZŐ

Megint tavasz

Megint tavasz. Nem tud meghatni többé:
a kell, a kell — csábító mezbe bújva,
a kell, a kell — a törvény masinája,
azt hallom én kattogni újra s újra.

Mandula-, kajszi-, meggyvirág s a fűben
ibolya-foltocskák. Holnaputánra
hervadás, majd gyümölcs (ha jól megy), aztán
megint az ős s a tél kálváriája.

Szabály, ismétlődés, nagyon meguntam.
S ki örvendeztem a törvénynek egykor,
ma fájom tőle, s félek; azt szereimém,
ha kizökkenne a rend a szokottból.

Akkor még... akkor még talán... De lelkem
(poros hasonlat) elfáradt madár már,
s ha villám vág is mellette a fába,
csak odanéz, bólint, s tovább se száll már.

A MUNKÁSMOZGALOM ÉS AZ ANTIALKOHOLIZMUS

A józan munka gyökerei

De akarásom leölt hizóként haldokol
és agyam szuvas, megrecesegő fáján,
vén öngyilkos a padlás gerendáján,
kinyúló nyelvvel lóg az értelem.

(József Attila: Alkohol)

Történéseink nincsenek egységes véleményen. Van-
nak, akik azt mondják, hogy az Antialkoholista
Munkásszövetség 1921-ben azért alakult újjá,
hogy az illegálisban élő kommunisták gyülekezési helye
legyen. Mások azt mondják, hogy a hazai munkásmoz-
galom szerveződések is ott voltak azok, akik az alko-
holizmus ellen harcoltak. Valószínűleg mindkét állítás
egyszerre igaz.

Vannak, akik fejcsóválva hallgatják a „régieket”,
amikor arról beszélnek, hogy az öntudatos munkás soha-
sem volt részeg. Tény: a Horthy-korszak munkásai közül
sokan fehér ingben, nyakkendősen mentek szórakozni a
munkaszüneti napon. Összeszedetten, méltósággal. Eh-
hez szorosan hozzátartozott a család, a baráti kör rend-
je. A kocsmák mélyét a kapitalizmus fészkeinek tartot-
ták, s az alkoholizmust olyan betegségnékel, melyet a tö-
kés rend terjeszt.

„Weisz és elvtársai tisztában vannak az alap és a fel-
építmény viszonyának marxi tanításával, és tudják, hogy
tiltó törvénnyel nem lehet tartósan megszüntetni a szes-
zes italok gyártását, terjesztését, fogyasztását a kapita-
lizmus társadalmában, mert az alkoholizmus a kapitaliz-
musnak — az egyház és az erőszakos szervezetek mellett is
— szükséges és erős támasza.” (Részlet dr. Arató Emil-
nek, az Alkoholellenes Munkásszövetség elnökének kéz-
írtos visszaemlékezéseiből.) Az idézetből az következik,
hogy a munkás antialkoholisták a társadalmi rend meg-
változásától a kóros iszákosság enyhülését is várták, de
ezt is józanul. Az előbb idézett életrajzi kéziratból:
„...azzal is tisztában vannak, hogy az eljövendő szocia-
lizmusban is hosszú időre lesz szükség, több, talán sok
generációra, ameddig ez az évezredek, begyökeresedett
szokás, az Alkoholellenes Munkásszövetség elnökének és a
társadalomnak az életét, a megváltozott gazdasági alap
adta körülmények, az emelkedő általános műveltség, és
az objektív tudomány segítségével megszüntethető lesz.”

Mit tudunk az Alkoholellenes Munkásszövetségről?
Sokat is, keveset is. Kezdeté elvész a szabadkőműves pá-
holyok titokzatos homályában. Tudnunk kell azt, hogy a

szabadkőművesség egy történeti időben — a múlt század
második felében — nem volt reakció, ellenforradalmi,
mint később a Horthy-korszak idején. Az Alkoholellenes
Munkásszövetség 1904-ben vált ki a Good Templar rend-
ből. Hivatalos szervezetté — körbelyegzőjének tanúsága
szerint — 1909-ben vált. Vezetői között találjuk a kezdet
kezdetétől Madzsar Józsefet, Szerdahelyi Sándort és
Vankó Károlyt. Azt hirdették, hogy a gyerekeknek
és fiataloknak egy csepp alkoholt sem szabad inni. Hang-
súlyozták a megelőzés fontosságát, a komoly felvilágosi-
tó szó erejét. A már alkoholistává vált munkások eseté-
ben az őszinteséget — mind a beteg, mind a gyógyító
részéről.

A Tanácsköztársaság győzelme után párt- és kormány-
programmá teszik az alkoholellenes küzdelmet. A
Munkügyi és Népjóléti Népbiztosság (minisztérium)
egyik főosztálya lett az Alkoholellenes Tanács. A prole-
tárdiktatúra ugyanolyan fontos frontnak tekintette az al-
koholellenes küzdelmet, mint a belső reakció- vagy az in-
tervencióellenes harcot. Ezért jelennek meg 1919-ben a
haza védelmére hívó, a belső reakció leleplezésére buzdi-
tító plakátok, az alkoholizmussal szembeni felhívásokkal
együtt. Az utóbbiak mindig a család nevében szóltak.
Akkor is tudták, hogy a mértékletes italozás nemcsak az
agysejteket, az egyéniséget, hanem a családokat is megta-
madja.

A Tanácsköztársaság leverése után a mozgalom új-
jászerveződött, s 1921-ben hivatalosan is meg-
alakult. Munkája egybefonódott dr. Arató Emil
tevékenységével. Arató ekkor már tagja az illegális kom-
munisták pártjának. Az AMSZ központja a József krt. 9-
ben volt, rövidesen 1680 aktívtaggal dolgozott. Egyelőre
nem sok egyéni pártoló tag akadt, de hovatovább ötven-
egy szervezet lépett be a pártoló tagok sorába — elsőnek
a csepeli vasasok —, tagdíjuk, a havi 10 ezer korona
pontosan befolyt és erős anyagi támasza lett az AMSZ-
nak — írta dr. Arató Emil. Hét esztendőn keresztül dol-
gozott nehéz, ellenforradalmi helyzetben a mozgalom.
1928-ban belügyminiszteri rendelettel oszlatták fel.

Mindez azért fontos, mert manapság újra a társadalmi
érdeklődés középpontjában van az alkoholizmus. Nem
egyszerűen kampányról van szó, hanem arról, hogy
„dolgozni csak pontosan, szépen...”, azaz józanul lehet.
(Képeinken alkoholizmussal szembeni plakátok a Tanácsköz-
társaság idejéből)

RUTTKAY LEVENTE

SZEMENDREY ISTVÁN

Szívcsiklandozó

panaszodik létem fája
aki hallja majd megbánja
vállamon a végzet-élet
sutba dobott dült remények
a szíveket csiklandoztam
nem nevettek ha kacagtam
vagy a mosoly rossz orcámon
vagy sírás volt kacagásom
dühöngtem is kívül-belül
sivalkodtam kegyetlenül
mindegy taps vagy kifütyülnek
ne szánjanak csak már szűnjek
úgy menjek el ahogy jöttem
más testével megkötöttem
ez bánatom ez a rongyom
nincsen aki betakarjon
céda tiszta egyre megy már
léptem kurtul csak poroszkál
a szíveket csiklandoztam
virágokat sebbé martam
nem érdekel virág-panasz
engem sarlóz minden tavasz
örök ringben nagy menetben
haj egy percre sem pihentem
táncoltam vagy tántorogtam
ütöttem és ütést kaptam
de rossz bíró volt ez a lét
a gong után mindig más volt
kinék emelték a kezét

DEÁK MÓR

Tengerszem

tósima arcom szélre cseréltem
felhők sebhelye homlokom
a tenger nyugalma szemeimben
a tenger tajtéka ajkamon

gyerekkoromat anyajegy-lábnym
örzi egy réten
s árvácska-fej
amerre mentem
magam is látom
kevésből sokat vesztettem el

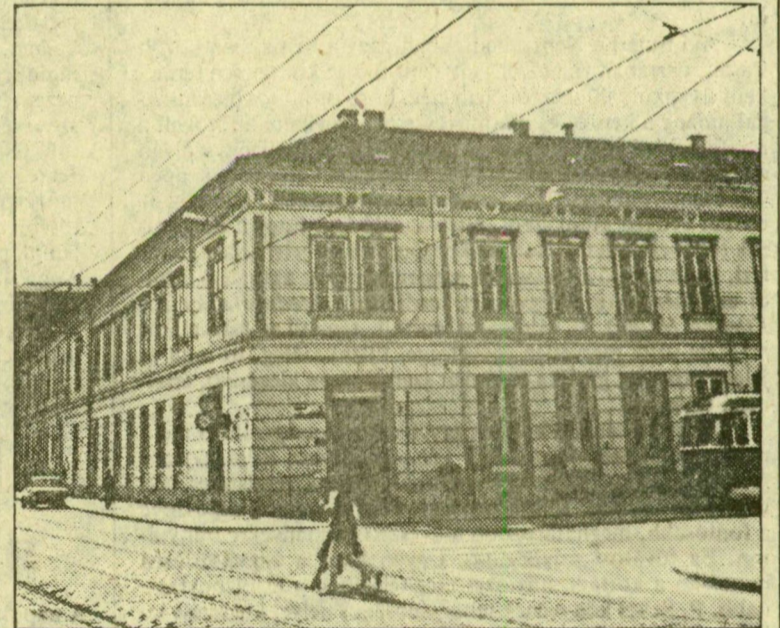
partok tenger-igézetében
fürdettem meg a délibáb
tósima arcom kell elcserélnem
s vízbe öihetem ami fáj

s égbolt felhősebe lett homlokom
didergek sötét árnyékában
vízmosa lábnymaimon
vajon mi lódult meg utánam? —

kölyökarcomban két tengerszem
átússza lassan életem
s ha majd partra lép egy könnycseppben
Isten letörli hirtelen

Szeged műemlékei

A BAGÁRY-HÁZ

A Somogyi utca 20. számú épület
„Műemlék, „Bagary-ház” néven
ismert, romantikus épület 1870 tá-
járól, Hoffer Károly terve.”

A szokatlanul nagyméretű, há-
rom utcára (Zrínyi utca, Somogyi
utca, Toldi utca) néző emeletes la-
kóház a romantika és kora eklekti-
ka harmonikus ötvöződése. Föld-
szintjén egységes ablakos vonul,
főhomlokzatának közepén ala-
csony ívű kapuzattal. Emeleti ab-
laksorát a felső párkányok hangsú-
lyozzák. Homlokzatát tárcás me-
ző zárja le, az egész falsík finoman
kváderezett. Hatalmas kapualjából
nyíló oszlopos lépcsőházában gaz-
dag rajzú öntöttvas korlát van.

Téglalap alakú udvarának negye-
dik oldalát szerényebb emeletes
ház zárja le. Udvari emeletén kő-
konzolos függőfolyosó fut végig
szép ívű kovácsoltvas korlattal.

Fényképek és metszetek összeve-
tése alapján 1872-ben valószínűleg
már állt a „zsindeletűs” ház.
1874-ben is még „új Hoffer
ház”-ként említik. 1875 első felé-
ben itt, „a ház udvarában Lau-
scher és társ cég egy” kétszintes
„fényképszeti műtermet építte-
tt”. A nagy árvíz idején Hoffer
Károly a vízkárosult még: „Bár-
kény Ferenc örök”. Az épület az
1880-as években Bagary Pál és neje
tulajdona.